

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

4 Singulari ne iure teneantur episcopi, præsecularibus ad eleemosinarum
subsidiu[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

enim tunc etiam seculares teneantur, aliquid possunt largiri, multo equius episcopi matrimonij pollentes debent ecclesiastica bona imperiri. Altera forsitan est solutio, quæ colligitur ex dicto cap. sacerdos. 1. quæst. 2. & ex cap. expedit 12. q. 1. nempe quod Hieronymus loquebatur de illo ecclesiæ statu, quando clerici in communi viventes omnia sua bona in vnum æceruum conferebant. Dabatur enim eis optio, ut bona sua retinerent, aut parentibus suisque necessarijs relinquere, & de ecclesiæ fructibus cum reliquis pauperibus vitam ducerent, aut si malle, sua retinere, quæ illis sufficerent, sed tamen sumptui parcerent, horum quæ in communi possidebantur.

ARTICVLVS III.

*Vtrum singulari iure teneantur episcopi
praesecularibus diuitibus ad
elemosinarum subsidium.*

Primū argum. Postquam de dominio ecclesiasticorū fructuum visum est, sequitur, ut de elemosinarum iure quo episcopi tenentur, quartas subdat articulus. Arguitur enim quod non arctius ecclesiastici teneantur quam seculares, nam si perinde veri sunt suorum fructuū domini ac seculares suorum, nulla superesse videtur ratio quæ illos arctius perstringat quam seculares. Secundo. Officium misericordiæ extraximam necessitatem non obligat nisi de superfluo, sunt autem multi seculares diuites, quibus affluentiora sunt bona, plusque suo statui superfluentia, quam episcopis, ergo non ipsi in vniuersum districtiori elemosinarum iure tenentur. In contrarium autem est quod episcopi peculiariter sunt patres pauperū. Vnde ad Nepotianum Hierony. quo refertur 12. qu. 2. Gloria episcopi est pauperum opibus providere ignominia sacerdotis est, proprijs studere diuitijs.

Hieron. Hactenus de rigore iustitiæ loquuti sumus, secundum quem pro capto nostro aliud censere nequimus, quam quod episcopi suæ sint portionis domini. Nam pro

pter nullum misericordiæ opus veritas iustitiæ, aut neganda est, aut occultanda, sed nihilominus, ut illic dicebam, non erat nobis animus in eadem confirmanda veritate, episcoporum, sacerdotumque conscientias eosque eleuare ut maligniores sint, cordisque duriores in pauperes. Immo vero, ut meum de hac re iudicium expromam, longe eos vrgentius, si id mihi auctoritatis arrogaretur, ad stringerem, quam multi alij, quos videlicet alteram opinionem sequutos. Conueni inquam multos tenentes, episcopos non esse dominos, sed de iustitia quidquid eis exundat, debere pauperibus, nihilominus satis esse asseuerantes si sextam aut quartam partem egenis largiantur. Immo audias aliquos, qui prælatum habentem centum millia ducatorum, satisfecisse existiment, si sex aut decem millia tribuat, quod profecto ego mihi persuasum habeo nunquam. Tribus ergo conclusionibus ad quæstionem respondetur. Prima est, quæ ex superiori articulo subinfertur. Neque episcopus neque sacerdotum vllus illius portionis, quæ sibi contingit, ea iustitiæ lege ad elemosinas obligatur, ut si quas omiserit, ad restitutionem teneatur. Enimvero si verum est, quod per celebrem ecclesiæ diuisionem adiudicatum eis est suæ portionis absolutum dominium, non alio iure tenentur de illa ad elemosinas, quam de alijs bonis, ut sexta nostra conclusione, quam etiam monstrauimus esse sancti Thom. adnotatum à nobis est. Exceptus hinc tamen censendus est semper casus, quo vehementi suspicione laboratur episcopum aliqua bona seu fabricæ seu hospitalibus aut alia ratione pauperibus consignata, sibi applicuisse, tunc enim certum est, iustitiæ lege ad restitutionem teneri. Extra tamen eiusmodi casus liberi sunt ab illa distributionis forma & vinculo, quo dum in communi vinebant, tenebantur, atque adeo nullo constringuntur iustitiæ præcepto. Secunda conclusio. Mandato misericordiæ, quo vniuersi, uti secunda, secundæ quæstio. 52. auctor est S. Thom. & grauium Theologorum plerique, ad elemosinas coguntur & episcopi inter omnes Christianos, ac subinde inter omnes mortales arctissime perstringuntur. Conclusio hæc multis nominibus comprobatur. Primum, ratio cõ

Prima
conclu.
Probò.

Secūda
conclu.

Prima
ratio cõ
clusiõis.

vt modo dicebam, quod episcopi effe-
nentur viduis fauore & auxilio ceu mariti,
orphanis tanquam patres, ac denique v-
niuersis mendicis & inopibus singulare
praesidium ac suffugium. Enimvero cum
virtutum cultus animarumque subinde sa-
lus saepenumero in rerum temporalium
egetate periclitetur, qua ratione Salo-
mon, vt diuitiarum abundantiam, sic &
rerum inopiam metuebat, & episcopi pa-
stres sint ansternarum, non modo verbo &
exemplo pascere promouereque gregem
tenentur, verum & re ipsi indigis suppe-
tias ferre. Viduarum enim honestas ac
virginum pudor rei familiaris penuria ve-
hementer arietatur, & famem patientes,
furandi, peierandi, decipiendi, multaque
id genus incommoda intentandi pericu-
lis sunt expositi. Quibus cauendis Antisti-
tes pro sua quisque facultate prospicere
vigilantissime debent. Secundo accedit,
quod quamuis propter collabentem cleri-
corum vitam facta sit illa diuisio, qua cui-
que sua portio adiudicata est, nihilomi-
nus episcopi exuere non debent antequam
illam ecclesiae pulchritudinem, quae in sub-
sidio pauperum elucebat, nimirum quan-
do Apostoli diaconorum ministerio tam
impense viduarum, orphanorum, indi-
gentiumque curam gerebant. Neque vero
debent prorsus de memoria delere eccle-
siasticos fructus spirituales esse, gratiaque
diuini cultus, & peculiariter in honorem
Christi impensos, cui tam cordi fuit pau-
peres suae familiae commendare, ac potissi-
mum pastoribus quibus illam fidenter
commisit. Tertio accedit huc, quod cap-
ut ipsum praecipit misericordiae, neme-
pe rerum redundantia & superfluitas, cae-
teris paribus, multo maior est aut esse de-
bet in episcopis, quam secularibus. Pri-
mum enim frugalius viuere debent, mul-
toque cum minori pompa quam diuites
huius mundi. Neque conuiuiorum splen-
dor & lautities illis est licita, neque alios
domesticus apparatus. Nam, vt ait Hiero-
de altari illis viuere fas est, non luxuriari.
Praeterea cum vxoribus careant, eximio
inde sumptu eripiuntur, quo mariti pre-
muntur. Atque adeo cum neque proles
habeant quibus debeant, maioribus in-
stituere, aut aliter in perpetuum prouide-
re, non alios debent habere filios quam

pauperes, neque consanguineis aliter pro-
uidere, quam pauperibus. Haud enim his
debet erogare, quibus sua sufficiunt, vt ha-
betur canon pastor ecclesiae. 12. quaestio. 1.
Quamuis documentum hoc non summo
rigore intelligendum est, sed grano salis,
hoc est naturali aequitate condendum.
Haud enim vbi scandalum cauere potest
vitio est prorsus verendum, si episcopus
qui pingui ecclesiae praefectus est consangu-
neos antea indigos quadam victus medio-
critate honeste, non pro sua tantum visa,
sed pro suis successoribus in perpetuum.
Non inquam vt locupletia creet primoge-
nitorum iura, sed vt quadam tenus statum
illi mutare possint, vt absque necessitate de
inceps vitam ducant. Si enim qui viginti
aut eo plura, immo qui decem vel quin-
cim habet ducatorum millia, quartam
partem in pauperes & pios vius erogau-
erit, profecto ab omnibus censetur suo de-
bito fecisse satis. Et si tertiam in tales vius
dispensauerit, nihil ab eo amplius eroga-
tum ad cauendam culpam res atinet, desi-
derabitur. Cum ergo residuum abique v-
lo scandalo possit licite in proprios vius
consumere, cur non ei licebit ex reliquis
sumptibus tantillum quotannis adimere,
vt possit honestam sustentationem, ean-
demque perpetuam alicui consanguineo
relinquere? Sed fateor scandalum at-
tente semper esse cauendum. Quod tunc
vtrique cauebitur. dum subditi amplius
pro eius facultate viderint Antistitem ele-
mosinas profundere, & quod dat con-
sanguineo, de suis proprijs sumptibus
succidere, neque vero ipsum eoque Jocu-
pletare, vt de humilimo statu ad illu-
stem subleuet. Hic igitur non quod su-
perbis & ambitiosus velim indultum iri,
dixerim, sed vt quod mihi rei veritas of-
fert, non diffitear. Tertia conclusio. Prae-
ceptum hoc elemosinarum, quo episcopi
perstringuntur, non potest vniuersum secu-
dum quartam aut quintam, maiorem aut
minorem aliquo am partem existimari,
sed secundum iudicium prudentum, pen-
sata tum proventuum quantitate, tum &
pauperum indigentia, ac temporum calen-
ditate. Conclusio cunctis liquida fiet, qui
rationem praecipit misericordiae fuerint
perferunt. Est enim vt de superfluo fiat,
superfluum autem respectu status tam pos-
sidentis.

Secunda
ratio.

Tertia.

SOTO
de iure
Legibus,
DII
13

fidentis quam indigentij venit existimandum. Exempli gratia. Sunt Itali episcopi, qui cum decimas non habeant, vix habent unde viuere queant. Illis ergo nullus aut perquam exiguus iniiciendus est scrupulus, si eleemosinas non faciant. Immo & præter illos sunt etiam, qui quamuis decimis fruuantur, proueniunt illis tamen a deo tenues & malignæ, vti si sextam aut minorem partem in pauperes refundat, satis sint fecisse celandi. Qui autem duotriue millia ducatorum, & eo amplius habent profecto nisi vel quintam vel saltem sextam partem distribuunt, non debent existimare, se abunde præceptum compleuisse. Quorum aut reditus viginti aut triginta millia exuperant, profecto maiorem deberent elargiri partem. Hæc autem exempli gratia dicta sunt, nam & temporum calamitas, vt dicebam, & pauperum frequentia rigorem potest augere præcepti. Quod autem de episcopis dictum est, id de reliquis etiam sacerdotibus suo gradu intelligendum, ac de ijs præsertim, quibus animarum cura incumbit, atque adeo de religiosorum monasterijs, quibus prouentus redundant. Quocirca non debent episcopi ob id securius pacare conscientias, si in eleemosinis erogandis remissiores sint, quod vinculo iustitiæ ad restitutionem non teneantur, satis se proinde facturos arbitantes, si in mortis articulo sacramento penitentia eiusmodi culpas abluant. Nam cum etiam præceptum misericordiae, de quo præfati sumus, sub reatu mortalis criminis obliget, inde satis debent exterreri, vt fidem Deo suo illegam seruent, præterquam quod quamuis lex eos iustitiæ ad restitutionem non obliget, deberit profecto eorum confessarij, tam durante vita quam in mortis articulo, eis quos pauperum negligente nouerint, per modum sacramentalis satisfactionis largissimas eleemosinas imponere, vt eodem propemodum res recidat, ac si lege iustitiæ ad restitutionem tenerentur. Modus autem eleemosinarum Christo gratissimus est, vt in præsentibus pauperes sint diuites benigni. Non quidem inficias ierim, quin vbi hospitalia extructa non sunt, laudabile episcopo sit eorum fabricis vacare, atque adeo ecclesiarum ruinas reficere. Attamē quod

vt suum nomen perpetuo celebret, in ædificijs ampliandis & perornandis ea infumat, quibus presentibus pauperibus succuri posset, ne fame perirent, non solum vanum, sed & profecto perniciosum, & Christo ingratissimum est. Quod enim ait, Pauperes semper habebitis vobiscum, id moniti auribus exhibet, vt cura nos eorum pauperum angat, qui nobiscum sunt futuris enim miseris per futuros Deus misericordes prospiciet. Atque ex his argumentorum solutio colligitur, quæ in vertice quæstionis proposita sunt.

Ad primum nemque respondetur, quod etsi lege iustitiæ non magis episcopi vinciantur, quam diuites seculares, tamen tamen strictiori misericordiae nexu.

Ad secundum autem respondetur, quod etsi accidere possit vt laicus præ nimia diuinarum exuberantia vrgentius ad eleemosinas obligetur, quam episcopus, tamen episcopi ceteris paribus ratione sui status pressius ac vehementius vrgentur.

Ad secū
dū arg.

ARTICVLVS V.

Utrum ecclesiastico statui concedens sit inter alias possessiones castra vasallosque ac iurisdictionem civilem habere.

Quoniam articu. 3. inter alia ecclesiastica bona de oppidis meminimus non ab re fuerit, de hoc possessionum genere articul. quintum adhibere. Apparet namque ecclesiasticis Antilibus atque alijs dignitatibus minime congruere castra & oppida possidere, aut vasallos civili iurisdictione gubernandos. Primum, quod ecclesiasticus status, spiritualis est, atque adeo Christi obsequio totus mancipatus, civilis autem status totus est secularis, atque in rebus temporalibus positus, vbi plurimum iniquitatis commiscetur. Quare vt lux & tenebræ, differre videntur. Ait Paul. 2. ad Corin. 6. Quæ participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? Secundo ecclesiasticus ordo in secessu potissimum silentioq;

Primū
argum.

Paulus.

Argu. 7.

Ppp 2 contem-